

Opravična št.:

Up-854/14

ECLI:

ECLI:SI:USRS:2017:Up.854.14

Akt:

Sodba Okrajnega sodišča v Slovenski Bistrici št. ZSV 54/2013 z dne 14. 8. 2014

Izrek:

Sodba Okrajnega sodišča v Slovenski Bistrici št. ZSV 54/2013 z dne 14. 8. 2014 se razveljavi in zadeva se vrne temu sodišču v novo odločanje.

Evidenčni stavek:

V prekrškovnem postopku z zahtevo za sodno varstvo mora sodišče izvesti ustno obravnavo v vseh primerih, ko kršitelj v zahtevi odpira vprašanje, ki ga ni mogoče ustrezno razrešiti na podlagi spisa zadeve. Za tako vprašanje gre vselej, kadar kršitelj izpodbija verodostojnost obremenilnih dokazov, ki niso pridobljeni z objektivno metodo, temveč z osebno zaznavo prekrškovnega organa ali druge priče. Če sodišče v teh primerih ustne obravnave ne izvede, gre za kršitev pravice do sojenja v navzočnosti iz druge alineje 29. člena Ustave. Kadar želi kršitelj neposredno pred sodiščem izvajati razbremenilne dokaze, mora podati predlog za njihovo izvedbo in s potrebno stopnjo verjetnosti utemeljiti njihov obstoj in pravno relevantnost. Zavrnitev dokaznega predloga, ki ne ustreza temu kriteriju, ni kršitev pravice do izvajanja dokazov v korist iz tretje alineje 29. člena Ustave.

Geslo:

1.5.51.2.10 - Ustavno sodstvo - Odločbe - Vrste odločitev Ustavnega sodišča - V postopku odločanja o ustavni pritožbi - Razveljavitev/odprava izpodbijanega akta in vrnitev v novo odločanje.

2.1.3.2.1 - Viri ustavnega prava - Razredi - Sodna praksa - Mednarodna sodna praksa - Evropsko sodišče za človekove pravice.

3.9 - Splošna načela - Vladavina prava.

5.3.13.52 - Temeljne pravice - Državljanске in politične pravice - Procesna jamstva, pravica do obrambe in poštenega sojenja „(19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31)“ - Pravica da se mu sodi v njegovi navzočnosti „(29)“.

5.3.13.53 - Temeljne pravice - Državljanске in politične pravice - Procesna jamstva, pravica do obrambe in poštenega sojenja „(19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31)“ - Pravica do izvajanja dokazov v njegovo korist „(29)“.

5.3.13.19 - Temeljne pravice - Državljanске in politične pravice - Procesna jamstva, pravica do obrambe in poštenega sojenja „(19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31)“ - Načelo kontradiktornosti.

Pravna podlaga:

Člen 29.2, Ustava [URS]

Člen 59.1, Zakon o Ustavnem sodišču [ZUstS]

Opomba:

¤

Dokument v PDF obliki:

 [Up-854-14.pdf](#)

Polno besedilo:

Up-854/14-17

20. 4. 2017

ODLOČBA

Ustavno sodišče je v postopku odločanja o ustavni pritožbi Mihaela Kostanjška, Poljčane, ki ga zastopa Andrej Šelih, odvetnik v Slovenski Bistrici, na seji 20. aprila 2017

odločilo:

Sodba Okrajnega sodišča v Slovenski Bistrici št. ZSV 54/2013 z dne 14. 8. 2014 se razveljavi in zadeva se vrne temu sodišču v novo odločanje.

OBRAZLOŽITEV

A.

1. Pritožnik je bil s plačilnim nalogom Medobčinskega inšpektorata in redarstva občin Slovenska Bistrica, Poljčane in Makole spoznan za odgovornega storitve prekrška po šestem odstavku 65. člena Zakona o pravilih cestnega prometa (Uradni list RS, št. 109/10 in 57/12 - ZPrCP) in prekrškov po prvem odstavku 22. člena in drugem odstavku 7. člena Zakona o varstvu javnega reda in miru (Uradni list RS, št. 70/06 - ZJRM-1). Zoper plačilni nalog je pritožnik vložil zahtevo za sodno varstvo, ki jo je Okrajno sodišče v Slovenski Bistrici z izpodbijano sodbo zavrnilo.

2. Pritožnik zatrjuje kršitev 22., 23. in 29. člena Ustave. Navaja, da ga sodišče v postopku ni zaslišalo, čeprav je v zahtevi za sodno varstvo svoje zaslišanje predlagal. S tem naj bi sodišče kršilo pritožnikovo pravico do sojenja v navzočnosti. Pritožnik navaja tudi, da je sodišče neutemeljeno zavrnilo njegov dokazni predlog za zaslišanje prič, ki so bile navzoče ob dogodku in bi lahko pomagale razjasniti dejansko stanje, glede katerega sta pritožnik in prekrškovni organ podala diametralno nasprotno trditve. Po mnenju pritožnika pomeni stališče sodišča, da predlaganih prič ne bo zaslišalo, ker pritožnik v zahtevi za sodno varstvo ni navedel njihovih naslovov, nedopustno omejitev pravice do izvajanja dokazov iz tretje alineje 29. člena Ustave.

3. Ustavno sodišče je s sklepom senata št. Up-854/14 z dne 22. 11. 2016 ustavno pritožbo sprejelo v obravnavo z namenom, da presodi utemeljenost pritožnikovih očitkov z vidika druge in tretje alineje 29. člena Ustave. V skladu s prvim odstavkom 56. člena Zakona o Ustavnem sodišču (Uradni list RS, št. 64/07 - uradno prečiščeno besedilo in 109/12 - v nadaljevanju ZUstS) je o sprejemu ustavne pritožbe obvestilo Okrajno sodišče v Slovenski Bistrici.

4. Ustavno sodišče je v postopku odločanja o ustavni pritožbi vpogledalo v spis Okrajnega sodišča v Slovenski Bistrici št. ZSV 54/2013.

B. - I.

5. Pritožnik izpodbija sodbo, izdano v zadevi prekrška. Na podlagi četrte alineje drugega odstavka v zvezi s prvim odstavkom 55.a člena ZUstS ustavna pritožba v zadevah prekrškov praviloma ni dovoljena. Ustavno sodišče o taki ustavni pritožbi odloča le izjemoma in v posebej utemeljenih primerih, ko gre za pomembno ustavnopravno vprašanje, ki presega pomen konkretne zadeve (tretji odstavek 55.a člena ZUstS). V sklepu št. Up-424/06 z dne 22. 10. 2009 (OdiUS XVIII, 93) je Ustavno sodišče sprejelo stališče, da ta pogoj ni izpolnjen v primeru, ko stališče Ustavnega sodišča o ustavnopravno pomembnem vprašanju, ki ga odpira ustavna pritožba, že obstaja. Pri izjemnem odločanju po tretjem odstavku 55.a člena ZUstS namreč Ustavno sodišče ne izvaja običajnega nadzora, ali sodišča spoštujejo človekove pravice in temeljne svoboščine, temveč oblikuje precedenčne standarde varstva teh pravic in svoboščin z namenom razvoja in usmerjanja ustavnoskladne sodne prakse. Ko Ustavno sodišče s svojo odločitvijo tak standard postavi, ga morajo sodišča upoštevati pri nadaljnjem sodnem odločanju (tretji odstavek 1. člena ZUstS). Zato s ponovno odločitvijo o istem vprašanju v zadevi z bistveno podobnimi okoliščinami Ustavno sodišče ne more storiti nič več od tega, kar bi morala storiti že sodišča pri izdaji izpodbijanega akta, tj. odločiti ob upoštevanju zakona in Ustave.

6. Ustavno sodišče se je do vprašanja, v katerih primerih mora biti kršitelju v prekrškovnem postopku zagotovljena pravica do sojenja v navzočnosti oziroma pravica, da sodišču ustno predstavi svoje razloge in se neposredno sooči z avtorji obremenilnih izjav (pravica do ustne obravnave), sicer že opredelilo v odločbah št. Up-187/13 in št. Up-718/13, obe z dne 7. 10. 2015 (objavljeni v Uradnem listu RS, št. 80/15). Navedeni odločbi v času izdaje izpodbijane sodbe še nista bili izdani. Vendar so bila tedaj že znana stališča o tem, kdaj obstaja zahteva za izvedbo ustne obravnave kot enega izmed temeljnih jamstev pravice do poštenega postopka iz prvega odstavka 6. člena Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (Uradni list RS, št. 33/94, MP, št. 7/94 - v nadaljevanju EKČP) v prekrškovnem postopku z zahtevo za sodno varstvo. Evropsko sodišče za človekove pravice (v nadaljevanju ESČP) jih je postavilo v kar nekaj zadevah zoper Republiko Slovenijo, in sicer s sodbami v zadevah *Flisar proti Sloveniji* z dne 29. 9. 2011, *Milenović proti Sloveniji* z dne 28. 2. 2013 in *Kastelic proti Sloveniji* z dne 19. 6. 2014. Sodišča morajo pri svojem odločanju poleg zakona neposredno soditi na podlagi Ustave (125. člen Ustave). Ustava pa zahteva, da morajo neposredno (če je to glede na naravo določb seveda mogoče) uporabljati tudi mednarodne pogodbe, ki obvezujejo Republiko Slovenijo (8. člen Ustave), in še posebno morajo upoštevati človekove pravice in temeljne svoboščine, ki so urejene v drugih pravnih aktih, ki veljajo v Republiki Sloveniji, če ti zagotavljajo višjo raven njihovega varstva (peti odstavek 15. člena Ustave). Ker je EKČP posebna mednarodna pogodba, ki jo kot zadnje razlaga ESČP, morajo sodišča upoštevati pravice, ki so urejene v EKČP, in v tem okviru tudi sodno prakso ESČP.[1]

7. Sodišča morajo torej po Ustavi upoštevati ne le odločbe Ustavnega sodišča, pač pa tudi sodbe ESČP, najmanj tiste, izdane v zadevah zoper Republiko Slovenijo. Prav tako jih mora upoštevati Ustavno sodišče. Zato praviloma ni mogoče pričakovati, da bi Ustavno sodišče, ko je ESČP že odločilo o pomembnem vprašanju razlage EKČP, ki je hkrati pomembno ustavnopravno vprašanje, s svojo odločitvijo precedenčno razrešilo vprašanje, ki presega pomen konkretne zadeve.

Nemalokrat namreč določbe EKČP varujejo človekove pravice in temeljne svoboščine na enaki ravni kot Ustava. Kadar zagotavljajo višjo raven varstva od Ustave, pa določbe EKČP na podlagi petega odstavka 15. člena Ustave nad Ustavo celo prevladajo. Precedenčna je v tem pogledu že sodba ESČP, in to tako za Ustavno sodišče kot za vsa druga sodišča v državi. Le če Ustava zagotavlja višjo raven varstva posamezne človekove pravice ali temeljne svoboščine od EKČP, ni mogoče reči, da je s sodbo ESČP že postavljen precedenčni standard njunega varstva v državi. Tokrat ne gre za tak primer, pač pa za pravice, ki so tako z EKČP kot z Ustavo enako varovane. Kljub temu je Ustavno sodišče ustavno pritožbo izjemoma obravnavalo tudi v delu, ki se nanaša na zatrjevano kršitev pravice do ustne obravnave. Presodilo je namreč, da je treba zaradi varstva konvencijsko in ustavno zagotovljenih pravic obdolžencev v prekrškovnih postopkih ponovno opozoriti na stališča iz navedenih sodb ESČP. Vendar to ne pomeni, da bo Ustavno sodišče tudi v prihodnje obravnavalo vsako ustavno pritožbo, ki bi utemeljeno opozarjala na neupoštevanje sodb ESČP v prekrškovnih postopkih. Ni namreč naloga Ustavnega sodišča, da na to vedno znova opozarja. V pravni državi (2. člen Ustave), v kateri se mednarodne pogodbe neposredno uporabljajo (8. člen Ustave), se pričakuje, da sodišča ne spregledajo sodb ESČP, s katerimi to razlaga neposredno uporabljive določbe EKČP, in da jih pri sodnem odločanju upoštevajo, ker ta obveznost izhaja iz Ustave, na katero so sodišča pri sojenju neposredno vezana (125. člen Ustave). Zato bo Ustavno sodišče tudi poslej v skladu s pooblastili iz 55.a člena ZUstS le izjemoma odločalo o ustavnih pritožbah v zadevah prekrškov, če te ne bodo odpirale pomembnih ustavnopravnih vprašanj, ki presegajo pomen odločitve v posamezni zadevi.

B. - II.

8. Po ustaljeni ustavnosodni presoji morajo biti obdolžencu v postopku o prekršku zagotovljena temeljna jamstva poštenega postopka iz 29. člena Ustave, pri čemer je lahko raven zagotovljenih pravic v primeru lažjih kršitev z manj hudimi posledicami za kaznovano osebo nižja od tiste, ki je zagotovljena v kazenskem postopku.^[2] Eno teh jamstev je tudi pravica obdolženca, da se mu sodi v navzočnosti (druga alineja 29. člena Ustave), torej pravica, da ostala jamstva poštenega postopka (soočenje z obremenilnimi dokazi, izvajanje dokazov v korist) in pravico do izjavljanja v postopku (22. člen Ustave) uresničuje neposredno pred sodiščem, ki bo v njegovi zadevi odločilo. V odločbi št. Up-718/13 (10. točka obrazložitve) je Ustavno sodišče poudarilo, da je pravica obdolženca, da je na sojenju osebno navzoč, da se lahko neposredno pred sodiščem izjavi o dejstvih in okoliščinah, pomembnih za odločitev, in da se v njegovi navzočnosti, v skladu z načeloma neposrednosti in kontradiktornosti, izvedejo dokazi, na katerih temelji odločitev, vraščena v samo jedro pravice do poštenega postopka. Zato mora biti v hitrem prekrškovnem postopku, v katerem je okrajno sodišče, ki odloča o zahtevi za sodno varstvo, praviloma prva in edina sodna instanca, kršitelju praviloma zagotovljena ustna, kontradiktorna in javna obravnava (12. točka obrazložitve navedene odločbe).

9. Ustavno sodišče je v odločbi št. Up-718/13 (11. in 13. točka obrazložitve), ob opiranju na prakso ESČP, prav tako pojasnilo, da je kot temeljni kriterij za presojo, ali je izključitev ustne obravnave izjemoma utemeljena, treba upoštevati naravo vprašanj, ki jih mora sodišče presoditi. Sodišče mora izvesti ustno obravnavo v vseh primerih, ko kršitelj v zahtevi za sodno varstvo odpira vprašanje, ki ga ni mogoče ustrezno razrešiti na podlagi spisa zadeve. Za tako vprašanje gre vselej, kadar kršitelj izpodbija verodostojnost obremenilnih dokazov, ki niso pridobljeni z objektivno metodo (npr. z merilnikom hitrosti ali merilnikom alkohola), temveč z osebno zaznavo

prekrškovnega organa[3] ali druge priče.[4] V teh primerih mora torej sodišče kršitelju omogočiti, da se neposredno sooči z obremenilnimi pričami in da tudi sam sodišču neposredno predstavi svoje videnje zadeve. Navedeno velja ne glede na to, ali je kršitelj v zahtevi za sodno varstvo predlagal izvedbo ustne obravnave, svoje zaslišanje oziroma zaslihanje obremenilnih prič.[5] Kadar pa želi kršitelj neposredno pred sodiščem izvajati tudi razbremenilne dokaze, mora podati predlog za njihovo izvedbo in s potrebno stopnjo verjetnosti utemeljiti njihov obstoj in pravno upoštevnost.[6]

10. V obravnavani zadevi je prekrškovni organ pritožniku v plačilnem nalogu očital: 1. da je parkiral osebno vozilo na dovozu na parkirišče in avtobusno postajališče; 2. da je redarju, ki je zaradi navedenega dejanja izpolnjeval obvestilo o prekršku, dejal, da ne ve, kaj dela, in da naj najprej spluži ceste, potem pa lahko piše kazni, ter 3. da ni upošteval odredbe redarja, naj izroči vozniško in prometno dovoljenje, in odredbe o zadržanju do prihoda policistov, temveč se je z vozilom odpeljal s kraja prekrška. Pritožnik je zoper plačilni nalog vložil zahtevo za sodno varstvo, v kateri je trdil, da ni onemogočil dovoza na parkirišče in avtobusno postajališče, saj v dani prometni situaciji z enim samim vozilom tega sploh ni mogoče storiti; da na kraju, kjer je parkiral vozilo, ni prometne signalizacije, ki bi prepovedovala parkiranje; da je očitane besede le mimogrede navrgel in da z njimi ni žalil redarja, pač pa je zgolj izrazil svoje mnenje o očitnem prekršku; da ni odpeljal s kraja prekrška, ampak je vozilo le premaknil za nekaj metrov, nato pa je bil takoj na voljo redarju, ki pa je nemudoma zapustil kraj dogodka. Pritožnik je sodišču predlagal svoje zaslihanje, zaslihanje treh poimensko navedenih prič, ki naj bi opazovale dogajanje, ogled kraja dejanja in vpogled v fotografije, ki jih je priložil.

11. Iz navedenega izhaja, da je pritožnik v zahtevi za sodno varstvo med drugim nasprotoval dejstvu, ki so bila ugotovljena z neposredno zaznavo redarja, zato bi ustrezna presoja očitanih dejanj (predvsem očitka, da je pritožnik zapustil kraj dejanja) zahtevala izvedbo ustne kontradiktorne obravnave. Sodišče bi moralo pritožniku omogočiti, da se sooči z avtorjem obremenilnih izjav in da tudi sam sodišču neposredno predstavi svoje videnje dogodka. Le na podlagi takega dokaznega postopka bi namreč sodišče sploh lahko napravilo lastno oceno verodostojnosti nasprotujočih si trditev prekrškovnega organa in pritožnika.

12. Iz podatkov spisa in izpodbijane sodbe ne izhaja, da bi sodišče v obravnavanem primeru dejansko stanje ugotavljalo v neposrednem kontradiktornem dokaznem postopku. Sodišče je zaključke o obstoju pravno upoštevnih dejstev oprlo izključno na ugotovitve prekrškovnega organa, ki izhajajo iz plačilnega naloga, in na fotografije kraja prekrška, ki jo je prekrškovni organ priložil plačilnemu nalogu, medtem ko navedbam kršitelja ni verjelo, čeprav niti pooblaščne uradne osebe prekrškovnega organa, ki je vodila postopek, niti kršitelja pred tem ni zaslišalo. S tem je sodišče kršilo pritožnikovo pravico do sojenja v navzočnosti iz druge alineje 29. člena Ustave.

13. Pritožnik uveljavlja tudi kršitev pravice do izvajanja razbremenilnih dokazov iz tretje alineje 29. člena Ustave, ker sodišče ni zaslišalo predlaganih prič. V zvezi z zavrnitvijo dokaznega predloga za zaslihanje prič je sodišče v izpodbijani sodbi pojasnilo, da je pritožnik v zahtevi za sodno varstvo navedel zgolj imena in priimke prič, zato ni mogoče preveriti, ali te osebe sploh obstajajo. Poudarilo je, da je bil vlagatelj v plačilnem nalogu opozorjen, da mora v zahtevi za sodno varstvo navesti vsa dejstva in dokaze v svojo korist, ker jih sicer v postopku ne bo mogel več uveljavljati.

14. Navedeni razlogi sodišča niso v neskladju s tretjo alinejo 29. člena Ustave, ki sodišču nalaga, naj izvede vse tiste dokaze, za katere obramba izkaže njihov obstoj in pravno upoštevnost. Zaslišanje predlaganih prič, ki naj bi bile po trditvah pritožnika očitavi dejanj, je sicer v upoštevni zvezi s presojo dejanskega stanja, vendar pa pritožnik predlaganih prič ni v zadostni meri individualiziral, da bi jih sodišče lahko (brez nadaljnega pozivanja pritožnika na dopolnitev vloge) povabilo na zaslišanje, čeprav je bil v plačilnem nalogu poučen o prekluziji navajanja dejstev in dokazov v kasnejših fazah postopka. Poleg tega iz zahteve za sodno varstvo izhaja, da se je pritožnik zavedal, da mora sporočiti naslove predlaganih prič, saj je v zahtevi sam navedel, da bo naslove prič sporočil kasneje, vendar ni pojasnil, zakaj tega ni mogel storiti že ob vložitvi zahteve za sodno varstvo. Pritožnik po vložitvi zahteve za sodno varstvo sodišču tudi ni predlagal vrnitve v prejšnje stanje, naslovov prič pa ni sporočil niti do izdaje sodbe (ki je bila izdana več kot leto dni po vložitvi zahteve za sodno varstvo). Glede na navedeno sodišče s tem, ko je pritožnikov dokazni predlog za zaslišanje razbremenilnih prič zavrnilo, ni kršilo pritožnikove pravice iz tretje alineje 29. člena Ustave.

15. Glede na ugotovljeno kršitev druge alineje 29. člena Ustave je Ustavno sodišče izpodbijano sodbo razveljavilo in zadevo vrnilo Okrajnemu sodišču v Slovenski Bistrici v novo odločanje.

C.

16. Ustavno sodišče je sprejelo to odločbo na podlagi prvega odstavka 59. člena ZUstS v sestavi: predsednica dr. Jadranka Sovdat ter sodnice in sodniki dr. Matej Accetto, dr. Dunja Jadek Pensa, dr. Etelka Korpič – Horvat, dr. Špelca Mežnar, dr. Marijan Pavčnik in Marko Šorli. Odločbo je sprejelo soglasno.

dr. Jadranka Sovdat
Predsednica

⇒

[1] Prim. 12. točko odločbe Ustavnega sodišča št. U-I-65/05 z dne 22. 9. 2005 (Uradni list RS, št. 92/05, in OdlUS XIV, 72).

[2] Tako že odločba Ustavnega sodišča št. Up-120/97 z dne 18. 3. 1999, Uradni list RS, št. 31/99, in OdlUS VIII, 126 (10. točka obrazložitve).

[3] Glej sodbe ESČP v zadevah *Flisar proti Sloveniji*, *Milenović proti Sloveniji* in *Kastelic proti Sloveniji* ter sklep ESČP v zadevi *Berdajs proti Sloveniji* z dne 27. 3. 2012.

[4] Glej sodbo ESČP v zadevi *Kariž proti Sloveniji* z dne 13. 11. 2014.

[5] Glej sodbi ESČP v zadevah *Flisar proti Sloveniji* in *Kastelic proti Sloveniji*, v katerih je ESČP ugotovilo kršitev 6. člena EKČP kljub temu, da pritožnika ustne obravnave nista izrecno zahtevala.

[6] Glej odločbo Ustavnega sodišča št. Up-34/93 z dne 8. 6. 1995, OdlUS IV, 129 (11.-13. točka obrazložitve).

Vrsta zadeve:
ustavna pritožba

Vrsta akta:

posamični akt

Vlagatelj:

Mihael Kostanjšek, Poljčane

Datum vloge:

19. 11. 2014

Datum odločitve:

20. 4. 2017

Vrsta odločitve:

odločba

Vrsta rešitve:

razveljavitev ali odprava

Objava:

Uradni list RS, št. 24/2017

Dokument:

US31148